

Warszawa 09.09.2009 r

**MINISTERSTWO ROLNICTWA I
ROZWOJU WSI**

Podsekretarz Stanu *Artur Ławniczak*
RRup-402/43 / 4 317/09

**Pan
Wiktor Szmulewicz
Prezes
Krajowej Rady Izb Rolniczych**

W nawiązaniu do pisma znak KRIR/KK/2759/09 z dnia 31 lipca br., Departament Rynków Rolnych przekazuje poniższe wyjaśnienia.

Wraz ze zbliżającym się końcem każdego roku gospodarczego, na funkcjonowanie rynku zbóż i rzepaku, a zwłaszcza poziom ich cen (w tym również na rynku krajowym), coraz większy wpływ mają informacje (prognozy) dotyczące tegorocznych zbiorów. Według prognoz Międzynarodowej Rady Zbożowej z dnia 27 sierpnia br. w roku gospodarczym 2009/2010 zostanie zebranych 1,748 mld ton zbóż (1,792 mld ton w 2008 roku). Zużycie zbóż ogółem sięgnie 1,741 mld ton i będzie niższe od zbiorów o 7 mln ton. Z uwagi na zrównoważenie popytu i podaży zapasy utrzymają się na dość wysokim poziomie 354 mln ton.

W roku gospodarczym 2009/2010 w Unii Europejskiej zostanie zebranych 289,1 mln ton zbóż, tj. o 7,6% mniej niż w roku poprzednim oraz 1,8% mniej niż w ostatnich pięciu latach. Zużycie zbóż osiągnie poziom 275,2 mln ton i będzie o 13,9 mln ton mniejsze od poziomu produkcji. Wysoki poziom produkcji przy niewielkim wzroście zużycia zbóż pozwoli utrzymać zapasy na wysokim poziomie około 34 mln ton oraz wyeksportować blisko 25,6 mln ton zbóż. Import zbóż jest prognozowany na niskim poziomie 10,6 mln ton.

Według danych GUS (z 23 lipca 2009 r.) tegoroczne zbiory zbóż podstawowych z mieszankami w Polsce oceniane są na 26,0-27,2 mln ton tj. o 1-6% wyższym od zbiorów w 2008 r. i o blisko 5-10% wyższym od średniej z lat 2001-2005. Powierzchnia uprawy pod tegoroczne zbiory zbóż podstawowych z mieszankami była tylko nieco większa (o 0,3%) od ubiegłorocznej i wyniosła ponad 8,2 mln ha. Produkcję pszenicy oceniono na 9,3-9,6 mln ton. Jest to poziom zbliżony lub nieco wyższy od ubiegłorocznego. Zbiory żyta oszacowane zostały na 3,6-3,7 mln ton, tj. o 5-8% więcej niż w poprzednim roku.

Ocenia się, że w minionym sezonie w wyniku drastycznego spadku pogłowia trzody chlewnej krajowe zużycie zbóż było mniejsze (o 1,1%) niż w sezonie 2007/2008 i wyniosło 26,5 mln t. IERiGŻ przewiduje, że w roku gospodarczym 2009/2010 zużycie zbóż może wynieść około 28 mln ton. Przewiduje się, że wykorzystanie ziarna na pasze może się zwiększyć do poziomu 16,8 mln t. Zakłada się niewielkie zmniejszenie (do 5,2 mln t) zużycia zbóż na cele konsumpcyjne, zapotrzebowania na ziarno do siewu pozostanie na tym samym poziomie co rok wcześniej.

Z uwagi na niski poziom cen zbóż prognozuje się wzrost ich zużycia na cele przemysłowe do poziomu 2,9 mln ton. Łączne zużycie zbóż w kraju w sezonie 2009/2010 wyniesie 28 mln t. Przy zrównoważonym poziomie importu oraz eksportu, krajowe zapasy końcowe zbóż w roku gospodarczym 2009/2010 mogą kształtować się na poziomie około 2,6-3,2 mln ton.

Sytuacja cenowa

Zasadnicze znaczenie dla kształtowania się cen na rynku krajowym będzie miał rozwój sytuacji cenowej na rynku światowym oraz prognozy zbiorów w Polsce i krajach ościennych w tym w Niemczech, na Słowacji, a także na Węgrzech.

W lipcu 2009 r. nastąpił spadek cen zbóż na obszarze UE. Pod koniec lipca br. przeciętna cena skupu pszenicy konsumpcyjnej w UE-27 wyniosła 132 EUR/t, jęczmienia paszowego 103 EUR/t, a kukurydzy

paszowej 142 EUR/t. W tym czasie poziom cen pszenicy w Polsce był zbliżony do średniej unijnej, jęczmienia paszowego niższy o ok. 18%, a kukurydzy wyższy o 10%. Pod koniec sierpnia 2009 r. według danych ZSRIR sytuacja cenowa na rynku UE-27 kształtowała się następująco: cena skupu pszenicy konsumpcyjnej w UE-27 wahała się w granicach 100-148 euro/t (średnio 121 euro/t), jęczmienia paszowego 76-131 euro/t (średnio 95 euro/t), a kukurydzy paszowej 103-157 euro/t (średnio 130 euro/t).

W pierwszej połowie minionego sezonu odnotowano głęboki spadek cen w skupie zbóż, W drugim półroczu ceny pszenicy i kukurydzy wykazywały tendencję wzrostową, ceny żyta były w miarę stabilne, a w końcu sezonu odnotowano ich niewielki wzrost. Jedynie jęczmień systematycznie taniał. Według GUS w ostatnim miesiącu sezonu 2008/2009 (czerwiec) średnia cena jęczmienia wyniosła 455 zł/t i była niższa w porównaniu do grudnia oraz czerwca 2008 r. odpowiednio o 8,2% i o 40%. Za żyto w czerwcu 2009 r. uzyskiwano 386 zł/t, tj. o 8,5% więcej niż w grudniu 2008 r., ale o 44% mniej niż w tym samym okresie przed rokiem. W tym czasie średnia cena pszenicy osiągnęła poziom 538 zł/t, a kukurydzy 613 zł/t, tj. odpowiednio o 14% i o 67% wyższy niż w grudniu 2008 r., ale o 33% i 18% niższy niż w czerwcu ub.r. W lipcu i sierpniu br. odnotowano obniżkę cen zbóż. Wg danych ZSRIR MRiRW w dniach 24-30.08.br. w wiodących przedsiębiorstwach prowadzących skup przeciętne ceny kształtowały się następująco:

- pszenica konsumpcyjna - 497 zł/t,
- żyto konsumpcyjne -261 zł/t,
- jęczmień paszowy - 340 zł/t,
- kukurydza - 595 zł/t.

Skup zbóż w Polsce

Zintegrowany System Rolniczej i Rynkowej podaje, że w okresie 3-23 sierpnia br. skupiono łącznie 487,8 tys. ton zbóż tj. o 7,5% mniej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku tym: pszenicy konsumpcyjnej 287,8 tys. ton po cenie 473 zł/tona, pszenicy paszowej 124,7 tys. ton (424 zł/tona), żyta konsumpcyjnego 55,3 tys. ton (275 zł/tona), jęczmienia konsumpcyjnego 11,2 tys. ton (343 zł/tona), kukurydzy paszowej 8,6 tys. ton (605 zł/tona).

W sierpniu 2008 roku skupiono następujące ilości poszczególnych zbóż: pszenicy konsumpcyjnej 353,8 tys. ton, pszenicy paszowej 103,4 tys. ton, żyta konsumpcyjnego 53,8 tys. ton, jęczmienia konsumpcyjnego 9,5 tys. ton, kukurydzy paszowej 7,3 tys. ton.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w lipcu br. skupiono łącznie 434,2 tys. ton ziarna zbóż w tym pszenicy 240,3 tys. ton i żyta 37,9 tys. ton. W porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego tegoroczny skup ziarna zbóż ogółem jest wyższy

o 31,8% w tym pszenicy o 24,4%. Skup żyta w w/w okresie zmniejszył się o 11,8 %.

GUS podaje, że w czerwcu 2009 r. skup zbóż podstawowych z mieszankami ukształtował się na poziomie 395 tys. ton, tj. o blisko 5% niższym niż w poprzednim miesiącu. Jednak w odniesieniu do czerwca 2008 r. był on 3,2-krotnie większy. Zakupy pszenicy wyniosły ok. 286 tys. ton (w tym paszowej 91 tys. ton) i były nieznacznie (o 0,2%) większe niż w poprzednim miesiącu i prawie 3-krotnie większe niż w czerwcu 2008 r. Skup jęczmienia paszowego zwiększył się do 20 tys. ton, tj. o 2,8% w porównaniu do maja 2009 r. Jednocześnie był on 2,8-krotnie większy niż przed rokiem. Skup żyta w porównaniu do poprzedniego miesiąca obniżył się o 32% i czerwcu 2009 r. wyniósł 48 tys. ton. Był on jednak 5-krotnie większy niż rok wcześniej. Ograniczeniu uległy dostawy kukurydzy. W analizowanym miesiącu skupiono 22 tys. ton tego ziarna, tj. mniej niż przed miesiącem i przed rokiem o ok. 30%.

Według danych meldunkowych GUS w roku gospodarczym 2008/2009 skup zbóż podstawowych z mieszankami był o 19% większy niż w sezonie 2007/2008 i wyniósł prawie 6,5 mln ton, w tym pszenicy 4,5 mln ton, żyta 0,8 mln ton, a jęczmienia paszowego 0,2 mln ton. Kukurydzy w tym czasie skupiono blisko 0,8 mln ton. W odniesieniu do porównywalnego okresu sprzed roku w roku gospodarczym 2008/2009 podmioty rynkowe zakupiły zdecydowanie więcej żyta i pszenicy (odpowiednio o 42% i o 17%). Natomiast skup kukurydzy był mniejszy niż rok wcześniej o 20%, a jęczmienia o 9%.

Agencja Rynku Rolnego szacuje, że w skali kraju skup zbóż realizować będzie 740-750 podmiotów, w tym 167 wiodących na rynku. Dysponują one bazą przechowalniczą na ok. 5,4-5,5 mln ton i wstępnie planują, że w bieżącym roku skupią o 50-55% zbóż więcej niż przed rokiem. Podobnie jak w poprzednich sezonach decydujący wpływ na wielkość skupu będzie miał poziom cen, kształtowany relacją między popytem a podażą.

Rynek rzepaku

Według szacunków IERiGŻ z czerwca br. światowe zbiory rzepaku wyniosą w sezonie 2009/10 około 55 mln ton i będą o 3,4 mln ton mniejsze niż w ubiegłym sezonie. Do spadku produkcji przyczyni się głównie mniejsza produkcja rzepaku na Ukrainie i w Kanadzie. FAPA szacuje, że na Ukrainie rzepak uprawiany jest na powierzchni około 1 mln ha. Plony wyniosą w obecnym sezonie około 1,55-1,6 t/ha co da zbiór około 1,6 mln ton (2,9 mln ton w ubiegłym sezonie).

Z informacji podanych przez Komisję Europejską na początku lipca br. wynika, że produkcja rzepaku w 2009 roku na terenie UE - 27 wyniesie 18 965 tys. ton i będzie zbliżona do ubiegłorocznej (18 944 tys. ton). Plony będą kształtowały się na poziomie 2,97 tony/ha natomiast powierzchnia wyniesie 6 396 tys. ha.

Z informacji opublikowanych przez GUS 23 lipca br. powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku łącznie wyniesie ponad 0,7 mln ha i będzie mniejsza od ubiegłorocznej o około 3%. Zwiększeniu uległa powierzchnia zasiewów uprawy rzepaku i rzepiku jarego o około 14%, natomiast zmniejszyła się ozimego o ponad 3%. Szacowane plony wyniosą 28,7 dt/ha i będą wyższe od ubiegłorocznych o około 5%. Zbiory rzepaku oszacowano na 2,14 mln ton w porównaniu do 2,10 w ubiegłym roku. Z danych IERiGŻ pod uprawę rzepaku przeznaczono 750,0 tys. ha, zostało zebranych około 1950,0 tys. ton przy plonach 26, 0 dt/ha. Według szacunków IERiGŻ w sezonie 2009/10 na krajowym rynku wystąpi niewielka przewaga popytu nad podażą, z uwagi na dalszy wzrost zapotrzebowania rynku na olej rzepakowy zużywany do produkcji biopaliw utrzymanie ubiegłorocznego poziomu zbiorów rzepaku. Krajowa podaż rzepaku wyniesie około 2,1 mln ton, natomiast ogólna podaż rzepaku w wyniku prognozowanego spadku importu (do około 150 tys. ton) wyniesie około 2,3 mln ton i będzie 8% mniejsza niż w poprzednim sezonie.

Po wysokich zbiorach rzepaku w sezonie 2008/09 mieliśmy do czynienia z przewagą podaży nad popytem. Pomimo tego ceny rzepaku znacząco wzrosły. O takiej sytuacji zdecydowały przede wszystkim wysokie notowania cen na rynku europejskim w okresie lipiec - sierpień, oraz osłabienie złotego względem euro. W 2008 roku zakłady tłuszczowe skupiły 1 905,9 tys. ton rzepaku, w pierwszym półroczu 36,5 tys. ton, w drugim półroczu 1869,4 tys. ton. Przeciętna cena skupu wyniosła 1268,2 zł/tonę i była o 32,6% wyższa niż w roku poprzednim.

Zintegrowany System Rolniczej Informacji Rynkowej MRiRW podaje, że w pierwszych miesiącach 2009 roku ceny zakupu rzepaku przez zakłady tłuszczowe wzrosły z około 1215 zł/tona w styczniu br. do 1258 zł/tona w kwietniu br. Z danych ZSRIR wynika, że w sierpniu cena zakupu rzepaku wyniosła 1100 zł/tona, podczas gdy w analogicznym okresie roku ubiegłego wynosiła 1210 zł/tona. Cena sprzedaży oleju rzepakowego rafinowanego wynosiła 2815 zł/tonę, w stosunku 3421 zł/tona w 2008 roku. Cena sprzedaży śrutu rzepakowego w sierpniu br. wyniosła około 470 zł/tona i była niższa w odniesieniu do analogicznego okresu ub. roku o 52 zł/tona.

Z wiarygodnych informacji własnych, pochodzących od rolników i producentów rolnych, wynika, że proponowane przed podmioty skupowe ceny zakupu rzepaku rolnicy, odbierają bardzo krytycznie bez względu na areal uprawy. Trudna sytuacja i niskie ceny na rynku rzepaku dot. zwłaszcza tych rolników, którzy nie zawarli umów kontraktacyjnych lub podpisali takie umowy, ale z różnych względów nie określili w nich ceny skupu. Należy podkreślić, iż z tych samych informacji wynika, że podmioty skupujące w okresie kontraktacji proponowały zawarcie umowy określając w niej cenę zakupu na poziomie od 1 250 do 1 380 zł/tona. Rolnicy, którzy podpisali umowy kontraktacyjne z określoną ceną - np. 1 300,- zł/tona otrzymali propozycje zakup 70% zakontraktowanego rzepaku w cenie określonej umową kontraktacyjną, pozostałe 30% w cenie 900,- zł/tona lub zatrzymuje je producent. Sprzedaż całości rzepaku oznaczała obniżenie ceny uzgodnionej umową kontraktacyjną z 1 300 zł/tona do 1 180 zł/tona to jest na poziomie zbliżonym do ubiegłorocznych cen skupu.

Działania MRiRW w zakresie stabilizacji sytuacji na rynku zbóż.

Mając na uwadze istotny wzrost kosztów produkcji zbóż przy jednoczesnym obniżeniu cen rynkowych Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wystąpił z wnioskiem na posiedzeniu Rady Ministrów UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa, które odbyło się w dniu 28.10.2008 r. o przygotowanie analizy kosztów produkcji zbóż oraz rozważenie możliwości podniesienia ceny interwencyjnej co najmniej do wysokości średnich kosztów ich produkcji.

W styczniu 2008 r. ochrona celna na rynku zbóż została zawieszona z uwagi na występujący niedobór zbóż na rynku Wspólnoty. Pomimo prognoz o negatywnym wpływie suszy na poziom zbiorów zbóż w 2008 r. w Polsce, które to informacje w skali kraju nie potwierdziły się, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w dniu 18 sierpnia 2008r. przesłał do Komisji Europejskiej wnioski o przywrócenie ochrony celnej na Wspólnotowym rynku zbóż. Podczas posiedzenia Rady Ministrów UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa, które odbyło się w dniach 29-30.09.2008 Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zwrócił uwagę Komisji Europejskiej na szczególnie trudną sytuację polskich rolników spowodowaną dużą podażą zbóż na rynku w roku 2008. Podczas posiedzenia

Komitetu Zarządzającego ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych w dniu 16 października Komisja Europejska podjęła decyzję o przywróceniu ochrony celnej. Zgodnie z opublikowanym w dniu 23 października Rozporządzeniem Komisji (WE)

Nr 1039/2008 przywrócono cła w imporcie zbóż do UE na zasadach jakie obowiązywały przed ich zawieszeniem.

Podczas dyskusji nad zmianami w systemie interwencji Polska brała czynny udział w dyskusji prezentując poniższe stanowisko:

1. Polska sprzeciwiała się propozycjom KE dotyczącym zaniechania comiesięcznego podnoszenia ceny interwencyjnej.
2. Polska podczas dyskusji podkreślała, iż jest przeciwna ograniczeniu działań interwencyjnych (limitowaniu).
3. Podczas prac nad zmianami w zasadach funkcjonowania systemu interwencji Polska wskazywała na zbyt wysokie wymogi stawiane w odniesieniu do minimalnych wymogów stawianych magazynom interwencyjnym w zakresie minimalnych zdolności wydania z magazynu ziarna zbóż.
4. Popierając zasadę jednolitości rynku wspólnotowego Polska wniosowała o możliwość otwarcia przetargów regionalnych na zakup lub sprzedaż zbóż w ramach działań interwencyjnych. Wskazywała jednocześnie duże zróżnicowanie geograficzne i przyrodnicze Wspólnoty oraz różnorodność struktur rynkowych w celu zachowania skuteczności prowadzonych działań niezbędne jest wprowadzenie jednoznacznych zapisów umożliwiających zastosowanie regionalnego podejścia w realizacji działań interwencyjnych.

Podczas posiedzenia Komitetu Zarządzającego w dniu 16 lipca 2009 r. Komisja Europejska przedstawiła projekty rozporządzeń otwierające przetargi stałe na import po obniżonych stawkach celnych w ramach otwartych kontyngentów 2 mln ton kukurydzy do Hiszpanii, 0,5 mln ton do Portugalii i 0,3 mln ton do Hiszpanii. Polska z uwagi na trudną sytuację na rynku zbóż podczas dyskusji jak i głosowania sprzeciwiała się przyjęciu wspomnianych projektów rozporządzeń. Podczas rozpatrywania przetargów Polska konsekwentnie sprzeciwiała się akceptacji składanych ofert. Polska wyraża również sprzeciw wobec uwalniania zapasów interwencyjnych kukurydzy z Węgier.

W dniu 13 sierpnia br. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zwrócił się do Komisji Europejskiej o podjęcie działań interwencyjnych na rynku zbóż, które pomogą w stabilizacji tego rynku, a w konsekwencji poziomu przychodów rolniczych tj. między innymi poprzez:

1. Uruchomienie regionalnego przetargu na eksport 0,5 mln ton zbóż dla krajów o niekorzystnym położeniu względem głównych rynków zbytu,
2. Wcześniej niż uruchomienie (od 1 września) dla Polski, ewentualnie również dla krajów o niekorzystnym położeniu względem głównych rynków zbytu skupu interwencyjnego i utrzymanie tego terminu przez co najmniej dwa kolejne lata.
3. Wstrzymanie procedury przetargowej na import w ramach kontyngentów taryfowych (abatimento) co najmniej do czasu rozpoczęcia skupu interwencyjnego.

W celu zwiększenia skuteczności działań stabilizujących Rynek zbóż w Polsce w dniu 31 sierpnia br. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wystąpił do Przewodniczącego Rady UE z wnioskiem o czasowe przesunięcie terminu realizacji zakupów interwencyjnych na rynku zbóż dla Polski z 1 listopada na 1 września na co najmniej dwa kolejne lata.

Mając na uwadze istniejącą sytuację rynkową w tym w szczególności cenową sprzyjającą odbudowie rezerw gospodarczych produktów rolnych, w sierpniu br. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wystąpił do Ministra Gospodarki z wnioskiem o uzupełnienie w/w rezerw do poziomu zapewniającego bezpieczeństwo żywnościowe Polski.

Jako stabilizujące sytuację rynkową należy uznać działania spółki ELEWARR, której właścicielem jest Agencja Rynku Rolnego. Spółka ta oprócz tradycyjnie dokonywanych zakupów ziarna oferuje producentom i grupom producenckim, które z uwagi na niskie ceny nie decydują się na sprzedaż zbóż i rzepaku w okresie żniw, możliwość ich usługowego składowania.

Łącznie spółka ta może przeznaczyć na ten cel 0,3 mln ton swojej powierzchni magazynowej. Aby skorzystać z oferty producent powinien dostarczyć do elewatora Spółki nie mniej niż 20 ton zboża lub rzepaku, dobrej jakości handlowej, pochodzącego z własnego gospodarstwa, ze zbiorów 2009 roku. W zależności od przyjętego wariantu oferty producenta może:

- odebrać w dowolnym terminie składowane zboże lub rzepak - producent ponosi wówczas koszty: przyjęcia do magazynu, doprowadzenia do wymaganych parametrów, przechowywania i wydania z magazynu z załadunkiem na środki transportowe. Odbiór zboża lub rzepaku nastąpi wg ustalonego

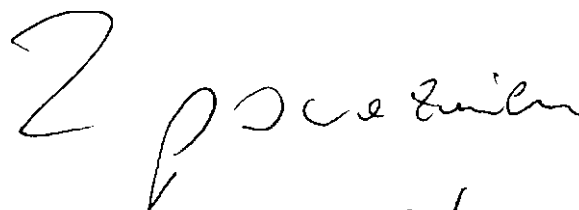
harmonogramu, nie później niż do 30 czerwca następnego roku, po uregulowaniu należności za w/w koszty wg faktury VAT,

- sprzedać Spółce Elewarr 50% dostarczonego zboża lub rzepaku wg. obowiązującego cennika skupu w elewatorze Spółki. Producent ma również możliwości odkupienia sprzedanego uprzednio Spółce zboża lub rzepaku w późniejszym terminie, w zależności od kształtowania się cen rynkowych, w cenie obowiązującej w dniu transakcji. Szczegóły sprzedaży określone zostaną w umowie zawieranej indywidualnie w magazynie Spółki.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi realizując deklarację złożoną w trakcie spotkania z izbami i organizacjami rolniczymi w dniu 3 września br. wystąpił do Wicepremiera Ministra Gospodarki oraz Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki o interpretację istniejących przepisów dotyczących możliwości uzyskania świadectw pochodzenia energii odnawialnej dla energii uzyskanej w wyniku spalania ziarna zbóż niskiej jakości (nieprzydatnych do celów konsumpcyjnych i paszowych) oraz ewentualne podjęcie niezbędnych prac legislacyjnych w tym zakresie.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w obecnej sytuacji nie ma możliwości wprowadzenia cen minimalnych, które musiałyby być stosowane w handlu na rynku zbóż i rzepaku. Wynika to przede wszystkim z faktu, iż przepisy Wspólnotowe nie pozwalają na zastosowanie tego typu rozwiązań przez kraj członkowski. Cena minimalna powinna być przedmiotem umów kontraktacyjnych, które zawierane byłyby dobrowolnie pomiędzy dwoma stronami. Ministerstwo nie ma instrumentów, które obligowałyby obie strony do zamieszczania w umowach kontraktacyjnych cen za produkty, które są przedmiotem transakcji.

Przesyłając powyższe informacje zapewniam, że Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi dostrzega problemy występujące na różnych rynkach oraz, że będzie kontynuowało działania w celu poprawy warunków produkcji oraz satysfakcji dochodowej w polskim rolnictwie.

PODSEKRETAŃZ STANU
Artur Lauwiczak